

הלכות שבת סימן שעב

באר הגולה רמ

ח משנה שם ע"ב
ט ברוחא שם.
י ופירושיהו נמי
יא ר"ל שם
יב בגורא ע"ז ע"ב
יג וקראתא כ ע"ב
יד הל"ט ל שם
טו ע"ז מ סדר מקא
טז ומהו
יז וקראתא כ ע"ב
יח מקראתא כ ע"ב
יט וקראתא כ ע"ב
כ וקראתא כ ע"ב

ד (כו) "אין שתי תצרות (כה) וכולות לערב יחד * אלא-אסיכון יהא (כט) פתח ביניהם או חלון ישיש בו (ל) ארבעה על ארבעה טפחים, (לא) ויהיה קצתו (לב) בתוך עשרה טפחים הנמוכים לארץ, ואז אם רצו מערבין יחד ואם רצו מערבין על אחד לעצמו. (וענין לקמן סימן שסו סעיף ב, וישראלים הנדים בשנים ושלשה מקומות כיצד יערכו); ה' חלון (לג) שפין שני בתים, אפילו הוא (לד) למעלה מעשרה, אם רצו מערבין יחד, (לה) והוא הדין לארבה שפין בית לעליונה, שאפילו הוא למעלה מעשרה אם רצו מערבין יחד, (לי) ואפילו אין שם שלם לעלות בו; הגה (לו) ומכל מקום בעינון שיהא נחב' (לח) ארבעה על ארבעה כ"י. ואם עשו (לט) סריגה לפני החלון, בטל לה מהיות חלון (לענין ח"ט); ו' כ"ב שפין שתי תצרות והוא פתיח לשניהם וערב עם שתיהם אכל התצרות לא יערכו זה עם זה, (מ) אין לטלטל בלים ששבתו כהפך להצטרף עליונה פתח זה שפניהם. (מא) יהיה בין שתי תצרות פתח (מב) גבוה עשרה טפחים, י"א שיהיה נרדף של אחת מהתצרות גביה מחברו ומשה טפחים (מג) וישיש

באר היטב

(ב) ארבעה. ואפילו הוא ארבעה עשרה ערוך שיהא כנחב' ארבעה, ואז מותר לטלטל אפילו בנים פתחים קטנים, כ"י. ואם אין ביניהם חלון, אף שנשתפרפו במבוי

משנה ברורה

גם הם לטלטל בלים ששבתו בבתיכם לצד שאצלן. וכתב בפרישה, דצריכין להניח שתי תצרות כה"ט. ד' (כו) אין שתי תצרות נכ"ו. וכל זה מירי כשלא נשתתפו התצרות יחד במקומו, אכל אם נשתתפו התצרות יחד במקומו^(א), נעשו הכל כסדר אחד (טו) ומתרים לטלטל מזה לזה אפילו לא היה בין חור קצין ביניהם: (כה) וכולות לערב יחד. רוצה לומר, לענין שיהא מותר לטלטל אפילו כלי הבית מזה לזה, וכ"ל: (כט) פתח ביניהם או חלון. ואז מותר לטלטל (טז) אפילו בדרך פתחים קטנים או חור שפניהם או עליונה גב הכתל למעלה, ושניהם כאחד תשיבי: (ל) ארבעה על ארבעה. ואפילו הפתח והחלון ארבעה עשרה, צריך שיהיה (יז) גם נחב' ארבעה^(ג), דלא חשיב פתחא כפחות מארבעה, דלא חזי להכיניס ולהוציא בו כיון שהיא צר וקמאן דליתא דקיא. ואם החלון עגול, אם יש בו (יט) כדי לרבע ארבעה טפחים על ארבעה טפחים הרי הוא כמרבע: (לא) ויהיה קצתו נכ"ו. ואם החלון עגול, אינו מספיק כמה שיהיה קצה העגול למטה בחוף עשרה, (יט) אלא צריח לצמצם שמקום שמתחיל החלון להיות ארבעה טפחים יהיה קצתו בחוף עשרה טפחים לארץ: (לב) בתוך עשרה טפחים. דאם כל החלון או הפתח למעלה מעשרה טפחים אינו מועיל בלים, (כ) בין שיש תקרוי מחיצה ובה החלוקה בין התצרות ואי אפשר לקו לערב יחד: ה' (לג) שפין שני בתים^(ד). ומדבר שאלא ערבו בהקדמו אער הבתים פתוחים לו, דאי ערבו כל הבתים אשר בחצר, ורשות אחד הוא ממילא, (כח) ואפילו בדרך חלון שאין בו שעור פתח או בדרך חורים נמי יכולים לטלטל: (לד) למעלה מעשרה. לפי שהפתיח, פתח שהוא מקנה^(ה) הרי הוא כמלא^(ז). ודבר זה כאלו אינו החלוקה גבוה עשרה טפחים פתח פתח פתח מלא^(ח): (לה) והוא הדין לארבה. דדינה כדיון חלון^(ט): (לו) ואפילו אין שם נכ"ו. גמ' ב' על מה שכתב על חלון חלון, ומכל מקום בעינון נכ"ו. אכלן על התפתח מקדמ' הארבה, או (כג) אף שאין בארבה ארבעה על ארבעה, מערב בדרך הפתח ובביל לטלטל אף בדרך חור: (לט) סריגה לפני החלון. וקורין גראטע"ס' כלשון אשכנז. והשעם, שצריך שיהא החלל ארבעה טפחים במקום אחד ואין הנקבים מצטרפין לזה^(טו), (מ) והוא הדין לענין ארבה: ו' (מ) אין לטלטל. רוצה לומר, אף-על-פי-כך בלים ששבתו גבית אמצעי מותר לטלטל (מ) לשתי התצרות וכן מהבתיים שבשתי התצרות אליו, מפל מקום מהבתיים שבתוך זה לחצר זה (כה) עליונה בית האמצעי אסור. דהא התצרות לא ערבו בהדדי. ודוקא שערובין שעשו לא היה מנח פתח האמצעי פי אם בשארית בתים שבתרות^(טז), אכל אם הניחו שתי תצרות בבית האמצעי, נעשו עליונה מן התפתח הכל יחד ומותר לטלטל גם מן הצד זה לחצר זה, וכעין הדין דלקמן בסימן שעה סעיף א, ענין שם [מחה"ש]: (מא) היה בין שתי תצרות פתח נכ"ו. ויבנה אין נפקא-מניה אם הכתל רחב ארבעה א' לא, (כו) ואפילו מחיצה דקה מוסקת בין התצרות פתח שבניה עשרה: (מב) גבוה עשרה טפחים. ופחות מזה לא חשיב כהפך והרי כחצר אחד, ומערבין אחד ואין מערבין שנים: (מג) וישיש עליו נכ"ו. ודוקא לן

באר הגולה רמ

דבית שפניהן בו ערוב או שתוף אינם צריכים לתת פת לערוב, כמו שכתוב סימן שסו וח"ט והגרא"א: * אלא-אסיכון יהא פתח ביניהם א' חלון ישיש בו ארבעה על ארבעה טפחים עין פתחיהם קלל עב דמשמע והוא סוכר דקפתח גמ' ד' דיש עור קצין כזה, אכן מפורש רבנו חננאל בסוגיא דף עז עמוד ב דבור הפתחיל יוד שאלו קצין כחלו נכ"ו. משמע שם דקפתח לא פתחו שעור זה, דכיון דעשוי לביטול ולמישק בגנה סביב, צריך שיהיה מלא קופתו, ענין שם, ואף שיש שם עור פרושיו אחרים בסוגיא, עין פרש"י ורבי"א. מכל מקום נראה שצריך לחשב גם לדברי רבנו חננאל פתח, שאפשר לשם הם סביבתי הוא דיש חלוק בין חלון לפתח, דקפתח פתח ישיש הוא ישיש לו בלי שיהיה בו וישיש הוא ומכל מקום נראה דגם לפרוש רבנו חננאל יהיה די בתתיל הפתח ישיש בו עשרה טפחים, דבשעור זה מקרי פתח לענין מזה. [ענין ידוה"ע שם סוף רפז]. ומה שאמרו שם מלא קופתו, אפשר דכוונתם גמ' ללשעור זה, וגם מפורש רש"י שם דבור הפתחיל 'בעשרה' מוכח דשעור פתח הוא עשרה טפחים ולא יותר:

שער הציון

(טו) אכן יעמוד והוספת שבת ובית מאיר ועצמיות אלמגים, דלא כמנהג אברקם: (מ) כל הפוסקים: (י) מנהג אברקם וי"א: (יא) וזכ"ס ושאני פוסקים. ושעור הקף עגול הוא ששה עשר טפחים וארבעה חמש טפחים, ובקשעור זה יש השעור של ארבעה טפחים על ארבעה טפחים מרבעים וקמ"א. ענין שם, והעיקר המגיד אברקם]. ואף הפאמט לפי מה שכתבו החוספות בספר דף ח, דמה שאמרו 'כל אמתא פרובת אמתא דתרי חמשי פאלכסוניה'. אין העשבות מצמצם פלי' ב' אלא יש משט יותר, ונקבע לפי זה העגול צריך להיות יותר [לפי העשבות האמור בסוגיא, ענין שם], ובכנס לפי מה שכתב הרמב"ם בערוכין פ"ק א דמה שאמרו 'כל שיש ברחבו טפח יש בהקטף שלשה טפחים' הוא גם כן שלא במקרה אלא יש משט יותר, ונקבע לפי זה הקרה עוד יותר. אלא האמת נראה לעניות דעתי אין לדקדק בזה יותר, דמספרים חכמים על אלו השעורים על הענינים שבתורה מפני שהש"ר לצמצם העורף^(א), ואולי היה מקבל לתם מספרים שיש לסמוך על השעורים אלו אף בשעוריתו; ואף שיקרה, דמלמא דרבנן בנדאי יש לסמוך על השעורים אלו, וכמעט כן משמע מהבתיים שם, ענין שם: (יט) אלהי בכה, ענין שם: (כ) רש"י: (כא) פירוש נגדים ובית מאיר, דלא כמנהג אברקם; והענין אברקם אולי לשיטתו בפעור קצין ג, וכבר השיגו עליו כל האחרונים שם: (כג) פירוש רבינו, ולא השתתף דברי המצויית השקל ככאמרו על סמך אברקם, כי הפתח אמרו הקשה על זה, דמדי רגל הפתח במקומה ואינה אפורה על התפתחין אף קושי לו בדרך עליה, ענין שם: (ג) אחרונים: (ד) הגו אפילו לפתח שבשתי התצרות: (כה) נראה לי אפילו אם לא הולכין לקראת לחצר השני, רק שמתקלה העינים בזה הפתח ואסור להוציא לחצר השני גמ' אסור, דהא מכל מקום הם בלים ששבתו מתחלה בבית שפניהם אחר, ומדי לכה דפסקין לעיל דבליים ששבתו בפתיח אסור להוציא לחצר אחרת או דמתחלה העינים לחצר זה ויהיה שם רכה כ"ח ספר: (כז) רש"י:

תרגום: 1 סו"ט.

מילואים הלכות שבת סימן שעב

המשך מעמוד הקודם

[משנ"ב ס"ק נב]
תקלה¹⁸.

18) ואם כשעירבו תחילה היתנו שהעירוב יחול גם לכל מי שיתווסף בחצר, כתב הכף החיים (סי' כא) שאף אם בא לחדר לאחר שעירבו יכול להעביר פיתו לחצר אחרת, והעירוב יחול על כל בני החצר.

[משנ"ב שם]
לא תל קצירוב למקציע¹⁹.

19) וכן אם קודם שעירב עם בני חצירו כבר נשתתפו במבוי, כתב בשו"ת הרא"ש (כלל כא סי' ו) שאפילו אם יחזור וערב עם בני החצר אין זה מועיל לבני המבוי, משום שאין השיתוף חל למפרע, וצריך לחזור ולעשות שיתוף עם בני המבוי. אמנם יכול לחזור ולסמוך על מה שנתן שיהיה לשם שיתוף, כמבואר במשנ"ב כאן.

[משנ"ב שם]
דלא קרע מבני חבורה שסמכו על הפת שעל השלחן²⁰.

20) אמנם, שם (סי' עב) מבואר שאין צריכים לסמוך במפורש על הפת שעל השולחן, אלא כיון שהבעל הבית הזמין אותם לאכול משלו יש להם זכות בה, ועל כן אם הפת קוימת עד לאחר בין השמשות סימכון עליה משום עירוב.

הראשונה הוא רק על ידי העירוב, וכשמולכים את פת העירוב למקום אחר וקונים את דירתם באחד מבתי החצר השניה ביטלו בזה את עירובם הראשון, שהרי עקרו דירתם מבית זה, וכשבטל עירובם בטלה התחבורה. אלא שכך היא תקנת חכמים ששני העירובים יהיו קוימים, שהעירוב הראשון מהבית להיות חבורה אחת, והעירוב השני קובע את מקום דירתם. ואף על פי שכל ענין העירוב הוא לקבוע מקום דירתם, מי"מ יכולים לקבוע דירתם בהרבה מקומות כדי ענין תקנת חז"ל.

17) אכן, כתב הערוך השלחן (סי' ח) שצריך להודיע לכל בני החצר שמערב עם בני החצר השניה. ואינו דומה למערב בחצרו שיכול לזכות לכל בני החצר ואין צורך להודיעם, משום שלערב בחצרו זכות הוא להם, שיוכלו לטלטל בה, אבל לערב עם חצר אחרת, יתכן שלא נזה להם להרבות בדוירות.

עוד כתב שם, שכשעושים עירוב לשתי חצרות יחד צריך לברך על מצות עירוב [אף על פי שכל חצר כבר עירבה לעצמה], משום שזהו עירוב אחר, ובנוסף העירוב יאמרו, בהדין עירובא יהא שרא לנא לטלטל מבתי שתי החצרות מבית לבית ומבתי לחצרות ומחצרות לבתים וכו' [ראה שו"ע לעיל סי' שסו ושו"ת ומשנ"ב שם סי' פג, נוסח העירוב].

הלכות שבת סימן שעב

המשך מעמוד רמ

איסור סתירה, כתב העצו אלמגוזי (סי' טו), שנחשב כאילו החלון פתוח, ויכולים לערב יחד.

[משנ"ב ס"ק מ]
כי אם פשערי בתים שפחצרות⁸¹.

81) ומימי, אף כשכל חצר עירבה לעצמה, מותר לטלטל כלים ששבתו בבית האמצעי לכל אחד מהחצרות, ואין אומרים שהבית האמצעי אינו יכול לקבוע דירתו בשתי מקומות. [ולעיל סי' כא הבאנו דברי ההור"א בענין זה].

דינה כחלון, כיון שכל קרקע הבית נחשב כמלא, ורבינו יהונתן (שם כו, א ד"ה לול) ביאר, שצדדי הסכך הם, האם רק סמוך לכותלי הבית נחשב כמלא, משום שישם הדרך להניח סבסלים וקתדראות, או שגם באמצע הבית נחשב כמלא, ולמסקנת הגמרא כל קרקע הבית נחשב כמלא, ולכך ארובה דינה כחלון.

[משנ"ב ס"ק לוט]
ואין הנקבים מצטרפין לנה⁸⁰.

80) ואם הסריסים מתקנים באופן שאם יסירום בשבת לא יעברו על

הלכות שבת סימן שעב

המשך מעמוד רמא

לו, אינו נאסר, וראה עוד ברמ"א לעיל (סי' שמה סי' ג) שכתב, שאין מקום פטור ברשות היחיד, ולשיטתו לכאורה לא יתכנו רבוי הלבוש, וראה בהור"א (ארוח סי' קג סי' כח) מה שכתב על דברי הרמ"א שם.

[משנ"ב ס"ק פ]
שהיא ארבעה טפחים על ארבעה טפחים⁵⁵.

55) ואף שבהניח סולם מותר להשתמש כנגדו ואין צורך שיהיה ברוחב שלבי הסולם ד' על ד' טפחים [אלא ד' שיהיה ד' טפחים באורך כלבד, וכמו שכתב הביה"ל סי' ד"ה סתל], מימי באצטבא צריך ד' על ד', וראה לעיל סי' ע שביארנו טעם הדבר.

[משנ"ב ס"ק פב]
אבל כו' לקרב יחד⁵⁶.

56) מרן זה של אצטבא, הוכיח במיאור הגר"א (סי' ששה סי' ב) שמדריגה

[שעה"צ ס"ק נא]

הכין דלא גבול עשקה טפחים וכו', לאו קשוא היא⁵⁴.

54) פירוט, שמקום המיעוט נדון ככותל שאין רוחבו ארבעה טפחים שהוא מקום פטור, וכתב החו"א (ארוח סי' צו סי' כב), שלפי זה מותר לטלטל מהכותל למקום שנתמעט, אלא שהקשה מדוע אין דנים את מקום המיעוט כחורי רשות היחיד, ויהיה אסור לטלטל מהכותל לשם. [וכתסי' רבנו פרץ (עירובין עו, א, ד"ה כגון) הקשה, שיש לאסור להשתמש כנגד מקום המיעוט משום שפרוץ לכותל שהוא מקום האסור לו להשתמש שם, ותיירץ, שהמקום שנתמעט נדון כחורי רשות היחיד, ולכך מותר להשתמש שם אם שאין מחיצות, ולכאורה לדבריו אסור לטלטל מהכותל למקום שנתמעט].

ותירץ נוסף, כתב הגאון יעקב (עירובין שם), שביין שהמקום שנתמעט הוא מקום פטור, אין זה מקום חשוב, ואף שנפרץ במלאו למקום האסור

הלבנות שבת סימן שעב

עליו מחיצה חמשה להשלימו לעשרה^(א), (מד) אין יכולים לערב יחד. ואם היה הפתל גבוה לשניהם עשרה וכו' בראשו פרות, בני שתי החצרות (מה) יכולים להורידם להצרות וכן להעלות עליו מפרות ששבתו בהצרות (מו) ולהורידם ממנו להצר אחרת, כיון שהפתל רחב ארבעה או אינו רחב ארבעה, אכל פרות ששבתו בבית, אם (מו) הפתל רחב ארבעה אסור להעלות לו * ולא להוריד ממנו, (מה) ואם אינו רחב ארבעה מטר (ובלבד מט) שלא יחליפו, גדלעיל סימן שמו סעיף א). ואם היה הפתל גבוה לאחת מהחצרות עשרה ולשניה אינו גבוה עשרה, כגון שנקקעו של אחד גבוה משל חברו, מי שאינו גבוה לו עשרה (נ) *מותר להשתמש בו אף בכלים (נא) ששבתו בפרות, והשני אסור להשתמש בו (נד) אף בכלים ששבתו בהצר; *והוא שיהא הפתל רחב ארבעה^(א), אכל ואם אינו רחב ארבעה (נב) מותר להשתמש בו אף מן הבתים. *אפלו ערכה כל אחת לעצמה: ז *נפרץ הפתל, (נד) עד עשר אמות (נה) הרי הוא כפתח, *והוא (נו) שלא יהא נפרץ (נז) במלואו, *ואם נפרץ (נח) ביותר מעשר, חשוב כהצר אחת וצריכים לערב (נט) יחד (וכל-שכן ס) אם אין ביניהם מחיצה גבוהה עשרה דצריכין לערב יחד) (הרי יתתה ע' הלוק): ח *כפתל שבין שתי חצרות גבוה עשרה (סא) לשניהם, והעמיד אצל הפתל שלם רחב ארבעה וכן כנגדו בהצר השניה, אפלו אין הסלמות זה כנגד זה, (סב) אם אין ביניהם שלשה (סג) חשיבי כפתח. היו מפלגים

ב משנה שם ב פרוש
הפוסק שם, וכי
פתי הרי"ף ראש
שם על פרוש מכות זה
לכתי אחר וכו'
הפתלים, כי הוא
לדעת האחרים, אבל
בבית יוסף פסק להטיר
כדעה משה שכב
לעיל בסנהדרין, והיה
ז' הוא גדלעיל
האחרים, גדלעיל
בסימו שמו יביא
בבית יוסף שתי
הצעות ב מה דעשה
לעיל בסיון זה
ע משה דב' חשיבי
ק הורדים פתח ג'
החלטה גרסינו
ש הרי פתח שם
ש משנה שם
ח פרוש וכו' ונתן א שם משנה ב שם נקרא וכו'

באר היטב

אסורים לגמול בך חור, ואף בהצרות ובתים שלנו הדין כן. מגן אבקהם. ועין סימן שעו. (ב) במלואו. כגון שנשאר מכל עד משהו או פס ארבעה כעד אחד:

משהו ברוכה באור הלכה

המחיצה מצטרף להתל להשלימן לעשרה^(א): (מד) אין יכולים וכו'. והוא הדין (כו) כשגבוה מרחבי עשרה בלא מחיצה: (מה) יכולים להורידם להצרות. כדקומא לן בראש הסימן דגזיו וחצרות רשות אחת הן, וראש זה הפתל לא צריך מגן. ודקא להצרות, אכל לא לפתים^(א) אם הוא רחב ארבע: (מו) ולהורידם ממנו וכו'. בין שערבו כל אחד בפני עצמו (מט) או לא ערכו כלל, דכל החצרות רשות אחת הן, וכפיל בסעיף א: (מו) הפתל רחב ארבע. פרוש, ארבע טפחים; והשעם, הכיון והוא רחב ארבע הוא (מט) מקום חשיבי בפני עצמו ואינו בטל לגבי שני החצרות, ולפיכך אסור להעלות עליו מן הבתים וגם לא להוריד מן הפתל לפתים: (מה) ואם אינו רחב וכו'. ובפחות מארבעה (ל) מקום פטור הוא, ומותר להעלות מן הבתים עליו ולהוריד ממנו לבתים: (מט) שלא

* ולא להוריד ממנו. פרוש, אף פרות ששבתו על ראש הפתל למעלה אסור להורידו לפתים, ולהצרות מטר (גמרא): * אפלו ערכה וכו'. לכאורה דוקא בערכה, הבלא ערכה כלל אסור לשתיקן להוציא מן הבתים למטר (ומסתברא אף להוליך להניא לפחיצה אסור^(א)), עין פריימגורין. ויש לומר דכתי קאמר: אף בו סתים, וכל-שכן מן החצרות, ועל זה קאי מה שמשום התקנה אפלו ערכה וכו', הבלא ערכה גדלעיל דמטר לשתיקן להעלות מן החצרות על הפתל: * ואם נפרץ ביותר מעשר וכו'. ואפלו נשאר מן הפתל גרודים סמוך לארץ, כל שאינם גבוהים עשרה טפחים לא חשיבי: * פתל שבין שתי חצרות וכו' שלם רחב ארבעה. ודעה לומר, שעמשה אחר הפתל ארבעה, הדין ששליבותיה שהם מצצמם רחב הפתל הם ארבעה טפחים, וכו' וכו', ואין צורך ליהא בולט ארבעה תוף הקצה, שיהיו שליבותיו רחבות ארבעה טפחים ושהיא בו ארבעה על ארבעה, דכל שמגיע לראש הפתל (או פחות משלשה טפחים סמוך לראש) אין צורך ארבעה על ארבעה (מ"א בסקט"ו ומאמר מרדכי ושי"א):

יחליפו. הינו, להעלות מן הבתים על הפתל ולהורידם ולהורידם לחצר השני, משום (ל) דלמא אתי לאפוקי להניא מן הבתים לחצר השני בלא הנחה ביניהם. ועין לעיל בסיומן שמו סוף סעיף א דהמחבר הביא שם שמי דעו^(א) בזה^(א), ומלשון הרמ"א פאן משמע דחיש להחמיר^(א): (ג) מותר וכו' אף בגלים, ומורי כשערך (ג) לעצמה, דאם לא ערכה אסור (ג) מבית להצר, וכל-שכן לפחיצה: (נא) ששבתו בבית, דלדידה נחשב ראש הכתל (ג) כקרקע החצר, כיון שאינו גבוה עשרה טפחים וניתא לה להשתמש שם: (גב) אף בכלים וכו'. והואיל (ג) שחברו מטר מבית לפחיצה דהוי לה כחצר, אם ישמש גם השני על הפחיצה ויהיה רשות שניהם שלטת במחיצה זו, ממילא יאמר הראשון להוציא מבית לפחיצה כיון שערכו כל אחד ואחד לעצמו, ועל-כן אי אפשר שיהיו שניהם יכולים להשתמש עליו, ונותנין הרשית להשתמש לזה שהשתמש יתא לו ביותר, ולהראשון מפני שהפתל נמוך אצלו יתא לה ביותר^(א), ובספר אכרית העור בשם הרשב"א מכל לענין להשתמש בו בכלים ששבתו בהצרות: (גג) מותר לשתיקן להשתמש. דהוי מקום פטור^(א): ז (גד) עד עשר וכו'. ועד בכלל: (גה) הרי הוא כפתח. ועל-כן אם רצו מערבין שנים ואם רצו מערבין יחד, וכפיל בסעיף ד: (נו) שלא יהא נפרץ. דאם נפרץ במלואו, אפלו פחות מעשר אמות, צריכות לערב יחד דוקא: (נד) במלואו. ועל-כן בעינן שישאר מכל עד משהו, או מצד אחד פס ארבעה טפחים רחב בגובה עשרה, דכלאו הכי הרי הוא כמו שנפרץ במלואו [מ"א]. ועין לעיל בסיומן שמו סעיף ב במשנה ברוכה מה שכתבנו בזה: (נה) כיון שנקקעו וכו'. פרוש, ואז אפלו נשאר מן הפתל כפאן ומקאן (ל) ככלי ככלים משה שנפל, הכל חשוב כנסול ואין זה פתח אלא פרוש: (נט) יחד. דאם ערכו כל אחד לעצמו, אסורים זה על זה. אכן אם (ל) עשו צורת הפתח במקום הפרצה, חשוב כפתח ואם רצו מערבין שנים: (ס) אם אין ביניהם וכו'. והוא הדין אם כל המחיצה גבוה עשרה טפחים, (ל) אלא שיש בהוצה מקום רחב יותר מעשר אמות שאין נכבדן עשרה טפחים, הרי הוא חשוב כפרצה גמורה וצריכות לערב יחד דוקא: ח (סא) לשניהם. ודעה לומר, משני הצדדים: (סב) אם אין ביניהם שלשה. דחשיבי זה כנגד זה: (סג) חשיבי כפתח. ואם רצו מערבין יחד, שהרי יכולין לעלות ולירד מצד זה לחצר זה דהן הסלמות;

שער הצינ

(כ) גמרא: (כז) פריימגורין: (כח) רש"י, עין שם בהשפלות העקר השעם הוא, כיון שהפתל שני לשניהם וכל אחד עוב לעצמו, כל אחד אסור על חברו; (ל) מגן אבקהם: (ל) מן הבתים הפוסקים: (ל) מגן אבקהם: (ל) אכל מקצר לפחיצה מקומו שניטון להשתמש [מ"א]. (ל) אחרונים: (ל) מגן אבקהם: (ל) אחרונים: (ל) גדלעיל בסיון שמו סעיף ב' דמהני צורת הפתח בכל גוה: (ל) אחרונים:

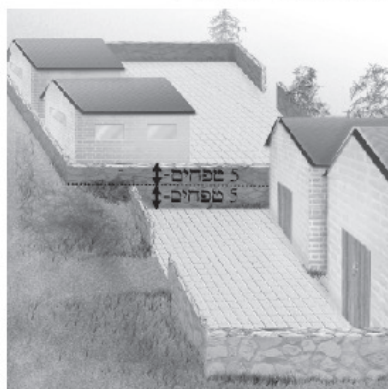
הלכות שבת סימן שעב

ביאורים ומוספים

[שו"ע ס"ו]

וקשו עליו מחיצה חמשה להשלימו לעשרה³².

(32) כזה ג

[שו"ע שם]

הוא שיקרא הכתל דקב ארבעה³³.

(33) היינו ארבעה טפחים. וראה מאמר מרדכי (ס"ק ה).

[משנ"ב ס"ק מג]

דהמחיצה מצטרף להפל להשלימן לעשרה³⁴.

(34) ומחיצה זו הסמוכה לחל, הסתפק בביהיל לעיל (כי שם ס"ב דיה שעשה) האם היא צריכה להיות סמוכה לשפת התל [בתוך שלושה טפחים], או שגם אם היא רחוקה משפת התל שלושה או ארבעה טפחים, מצטרפת לתל להשלימו לשיעור עשרה טפחים. [ראה שם שהבאנו את דעת החזו"א בזה].

[משנ"ב ס"ק מה]

אכל לא לכתים³⁵.

(35) מבואר מדבריו, שאין לטלטל מחצר חבירו לביתו. והשו"ע הרב (כ"א) הוסיף לבאר, שכלים ששבתו באחת מרשותיו אלו [חצר גג וקרפף], אסור להכניסם למת אחר שלא יערב עם הרשות שהכלי שבת בתוכו. ואפילו הכניסם דרך מלוכח לחצר מעורבת של בית זה, אסור לטלטלם משם לבית, כיון ששבתו ברשות שאינה מעורבת עם הבית.

[משנ"ב ס"ק מט]

דהמקור הביא ק"מ רע"ח³⁶ ב"ה³⁷ וכו', דקשו להקמיר³⁸.

(36) דעת הרא"ש (עירובין פ"ה ס"ח) בשם בעל המאור (שם כתב, ב דברי הרי"ף סוף ד"ה והא), שאסור לטלטל מרשות היחיד לברמלית גב באופן שמונחים את החפץ ביניהם במקום פטור, משום שאין חילוק בין רשויות דאורייתא לרשויות דרבנן כענין זה. וכן דעת הרשב"א והרמב"א (שם פ"ג ב), ודעת הרי"ף (עירובין כ"ד ב) והרמב"ם (פ"טו מהל' שבת ה"ב, ובמגיד משיב' שם), שרק ברשויות דאורייתא אסרו הכניס לטלטל דרך מקום פטור, אבל ברשויות דרבנן שכל איסור הוצאה מרשות היחיד לברמלית הוא מדרבנן מירא שמא יבוא להוציא לרשות הרבים, אין לגזור שלא להוציא מרשות היחיד לברמלית דרך מקום פטור משום מירא שמא יוציא לברמלית, משום שהיא מירא לגזירה.

(37) ואם הכותל הוא בין שני בתים ויש חורים ביניהם שאינם רחבים ארבעה על ארבעה טפחים, כתב רבינו יקותיאל (עירובין כ"ד ב מ"ד) הרי"ף ד"ה אבל ברשויות דרבנן) שאסור לטלטל על ידי חורים שבבתים גם לדעות שיותר לטלטל מרשות לרשות דרך מקום פטור, לפי שהכותל נחשב לחורי רשות היחיד לשניהם, והרי הם אסורים זה על זה.

(38) ומטעם זה, אם לטלטל מפתח בחצר והכניסו לחור המנועול [שנחשב

למקום פטור], אסור לפתוח את הדלת כשהמפתח בתוך החור, משום שאסור לטלטל מרשות לרשות דרך מקום פטור. ובשו"ת מנחת יצחק (חי' ס"ו כ"ז) כתב, שמנועול שאפשר להכניס את המפתח משני צידי, נחשב לחורי רשות היחיד [וראה לעיל סי' שמו ס"ק ב' שהובאו הדברים בהרחבה].

[משנ"ב ס"ק נב]

אף בקלים וכו'³⁹. מפני שהכתל נמוך אצלו ניקא לה ביותר⁴⁰ וכו', בקלים ששבתו בקצו⁴¹.

(39) ואף ששתי חצרות שעיברו כל אחת לעצמה, מותר לטלטל מחצר לחצר כלים ששבתו בחצר, ביאר המאמר מרדכי (ס"ק ז) וכן כתב החזו"א (א"ח ס"ו צו ס"ק ז), שבשתי חצרות, במה שמטלטלים בה אינו נראה משום כך שיש לבני חצר אחת חלק בחצר השנית, מה שאין כן בכותל במה שמשמש בו נראה שהוא משום שיש להם חלק בכותל, ואם נחיר לבני שתי החצרות לטלטל לשם, נמצא שהכותל הוא חצר השותפין, ויהיה אסור לבני הראשונה לטלטל לשם כלים ששבתו בבית, ולכך תיקנו חז"ל שרק בני חצר הראשונה שנוח להם להשתמש שם יוכלו להשתמש בו. ואף יוכלו לטלטל לשם כלים ששבתו בביתם, ובני חצר השניה שאין נוח להם להשתמש שם, לא ישתמשו בו כלל.

(40) לענין בדיקת חמץ, פסק הטור (א"ח ס"ו תלג) שמקומות הגבוהים שאין יד אדם מגעת לשם אין צריכים בדיקה, והביא את דברי הירושלמי (פסחים פ"א ה"א) שלמעלה מעשרה טפחים נחשב מקומות גבוהים. והקשה, שהרי עיקר תשמיש האדם הוא למעלה מעשרה וכתב הב"ח (שם) שהמהרי"ל יישוב דין זה על פי המבואר כאן ומקור מהגמרא (עירובין ע"ז, א), שלמעלה מנובה י' טפחים אין נוח לאדם להשתמש. והקשה עליו הב"ח וכן הוא בתוספת שבת (ס"ק בא), שנשמט ממנו פירוש רש"י ותוס' (עירובין פ"ד, ב, ד"ה כומתא וסורא), שכתבו שדוקא בחצר שדרך להשתמש שם בכלים כבדים, למעלה מעשרה טפחים נחשב שאינו נוח לתשמישו, אבל בבית שמשמשו בדברים קלים, גם למעלה מעשרה טפחים נחשב שמשמשו נוח.

(41) והחזו"א (שם) כתב כדעת הרשב"א, והקשה על השיטה הראשונה מנין לנו לברות איסור מליבנו. ועוד הקשה מדברי הגמרא (עירובין צ"א, ב), ע"ש.

[משנ"ב ס"ק נג]

דקו מקובי פטורי⁴².

(42) מקור דברי השו"ע הוא מהרמב"ם. והחזו"א (א"ח ס"ו צו ס"ק בא) הקשה, שכיון שלחצר אחת אין גובה הכותל עשרה, אם כן הכותל נחשב כחמשך של רשות החצר, וכאלו הכותל רחב ד' טפחים, ואם כן יהיה מותר להשתמש שם רק לבני החצר הנמוכה. אמנם, מצאנו גם בדברי רש"י (עירובין פ"ד, א ד"ה בכותל), שכל שאין בזו ד' טפחים אף על פי שנמוך לזה וגובה לזה דינו כמקום פטור. וכן כתב בתוס' רכ"ז פרץ (שב פ"ג ב).

[בה"ל ד"ה אפלו]

ומסתברא אף להולץ למקא למחיצה אסורי⁴³.

(43) כלומר, שאסור להולץ כלי ששבת בבית מהבית למקום פטור דרך אור החצר, גם כשלא הניח את הכלי בחצר, ואף שהעקירה הזאת בבית וההנחה במקום פטור, מימ אסור משום שמעביר דרך אור החצר, וכן כתב החזו"א (א"ח ס"ו ק"ג ס"ק ט) לאסור לטלטל דרך רשות שאינה מעורבת עמו אף על פי שאינו מניח שם, והוכיח כן מדברי הגמרא (עירובין פ"ט, א) והרמב"ם (פי"ד מהל' עירובין ה"ב), וכן מבואר בתוס' (שם מה, א ד"ה כ"ו).

